

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.

PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Cena Novin na leto je vsakega na njegov naslov 8 K.
Skupno 10 deset voo 6 K.
Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijino List“ i na konci leta „Kalendar Srca Jezušovoga.“

Cena drugega drebova je doma 10 filerov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolencih, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K tom! se mora pošlati naročnina i val doplat, ne
pa v tiskarno ali v Crenšovce.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Cren-
šovcih, Cserföld, Zalamegye.

Nedela XVII. po Risalih.

*Pravo je Gospod Gospodi mo-
jemi: Sedi si na desnico mojo, do-
keč položim neprijatele tvoje za
stožec pod noge tvoje.*

Mat. XXII.

Pito je Jezuš farizeuše: Ka se vam vidi od Kristuša? Čidi Sin je? Pravili so njemi: Davidov. Židovje so vu Kristuši samo sina Davidovoga gledali, — samo človeka. Ne so spoznali vu njem božjega Sina. Zato je pa pito Kristuš: Kakda tak David Kristuša vu Dūhi zove — prerokūje — za Gospoda, kakda oča svojega sina imenūje za Gospoda, kda je pravo: Pravo je Gospod Gospodi mojemi: Sedi si na desnico mojo . . . Či zato David zove Kristuša za Gospoda, kak je te sin njegov. I nišče je ne mogo njemi odgovoriti.

Kristuš je iz Davidovoga pokolenja: je človik, nego je i Gospod i Božji Sin. Kristuš je dobo velko oblast, da kaštiga neprijatele. Kristuš vkūp stere neprijatele, za stožec je položi, či ščejo ali ne ščejo. Pokaže njim svojo srditost i grozno je sodi. Liki blisk nabrusi svoj meč i ki ga odurjavajo, nazaj njim gvera. Svojim neprijatelom se grozi s temnicov, s vekivečnov kaštigov. Osodi je na vekivečno smrt. Nad temi se je joko sv. Pavel, ki so sovražniki Kristušovoga križa, kem konec je skvarjenje. Kristus one, ki ne ščejo njega za krala spoznati, pred sebe da postaviti i da je vmoriti.

Kristušovi neprijatelje so vsi oni, ki ne ščejo njega bogati. Sv. Augustin piše: Božji neprijatelje se zovejo oni, ki se proti Bogi postavljajo s svojimi grehami. Ne morejo Bogi škoditi, nego sebi samo škodijo s tem, da proti stanejo s svojov volov brezi toga, da bi mogli kaj Bogi prizadenoti. Vsaki, ki je sovražnik božji, lahko postane božji prijatelj, či pribeži h Kristušovoj

krvi. Sv. Pavel lepo pravi: Či smo njegovi neprijatelje, zmirjeni smo z Bogom po smrti njegovoga Sina, tem bolje zmirjeni bodemo žvelicani vu njegovom žitki, koma nas naj Bog pripela. Amen.

Bojna.

Na zahodnom bojišči velko bitje stoji. Što bi znao povedati, koma ma priti. Edno ne moremo zamučati, kak „Grazer Volksblatt“ piše, da so nam večkrat pisali, da je Fochova rezervna (manevrirna) armada vničena bila, — zdaj pa vidimo, da je ta sovražna armada vedno bolje spunjena i dnes se uveljava na bojišči. Objavljali so, da Amerika ne bode mogla voziti vu Evropo. Američanov veliko ešče ne viditi na bojišči, nego Angluši so okrepljeni, ar znajo, da stoji za njimi zaveznik. Pa tak se je pravilo, da bo 8 Tirpitzovih podmorskih čunov premagalo angluško svetovno ladanje.

30. aug. so letalci angluški napadali v Kotori (Cattaro) ladje i skladišča. Bombe so iz vekšega vu morje spadnole, iz med 4 letal se je samo edno rešilo.

2. sept. Wilson pravi k delavcom: Vsi vu edno velko armado slišimo . . . Vse ka pridelamo, je orožje, z šterim on cil zadobimo, kak z vojnim orožjom . . . Nemčija na silo ide proti slobodnim možom, ne pusti njim, da bi sami odločili stališ . . . Američki delavci merjejo na bojnom poli, da po celom sveti naj bo tak sveti i zagvūšani dom človeštva, kak v Ameriki. — Rusija je vu bojni zgūbila skoro šest milijonov lūdih vu martvih, ranjenih i vlovlenih.

4. sept. Na taljanskem fronti so naši planinski oddelki vzeli od sovražnika Punto San Mateo (3692 m), Monte Mantello (3536 m). Pariški časniki pi-

šejo, da se ofenziva ententa skonča vu Hindenburgovoj liniji, štera iz pet linij stoji i takša je, liki eden varaš, šteri je mrtev pod zemlov. Strelni jarki so skopani na dva metra, majo cemetne osipe i lūknje za strelanje. Nemci nazaj idejo vu postojanke, štere so 21. marca ostavili. Ententa začne naprej iti na Ruskom. — Iz Rumunije se poroča, da je rumunski kral vu oblasti entente. Vossische Zeitung piše, da so najvejšo napako napravili, ar so ne odstavili rumunskoga krala i kralice.

6. sept. Francuški poslaniki pozdravljajo francuško armado. Nasi vojaki, je pravo ministerski predsednik Clemenceau, nazaj zbijejo i raztirajo nemece. Mi ščemo, da naša zmaga i zmaga člosečega roda bode.

7. sept. Angluši se vūpajo, da Rusija znovič med narode stopi. Bolševiki, so, prej, zahodne dežele Nemčiji prekpūstili, znajo, da še približava njihov konec, svoje slednje karte so na stol vrgli. Anglija de se, prej, paščila na pomoč rusom, nego je opomina, da se nemcom podvržiti ne smejo. — Wilson pride v Evropo.

Dom i svet. — Glási.

G. Ficko Karol vojni kurat, bivši grački kaplan, je na dopūsti pri svojih starišah v Boreči.

Odpūst (felmentés) dodijo oni vlovleni, ki znajo zrok pokazati. Či bi se njihova prošnja vu 8 ali 12 tjednah, dokeč so doma, ne spuuila, honvedje od obrambnoga ministra (4. főosztály, Bécsi kaputér), drūgi pa od vojaškoga ministra (Hadügyminiszterium 10. osztályának kirendeltsége Budapest, Bécsi kaputér) lahko brzojavno prosijo ešče 4 tjedna dopūsta. Brzojav more meti ime vojaka, kda se narodo, odked je, pri šterom polki slūži, kak dugi dopūst je meo i kda je pretekeo i na

slednje, kakše zroke ma, da prosi odpust. Grünt se more vu katasterskih plüгах popisati.

Na zaránok 16. sept. se premeni poletni čas. Vse vöre se ob 3 vöri nazaj zravnaajo na 2.

Vlada je pod zapor vzela vse materijo za zidanje: cigel, vapno, igrice, cement i t. d. Te materije se od oktobra mao samo z dovoljenjom dajo küpiti.

Raba je pri Rumi letos že ob drugim vničila vse vüpanje kmetov.

Med blažene se spišejo: De Andreis Felix prvi prednjek amerikske misijonske družbe, častitlji vi Murialdo Leonard, nastavitel družbe sv. Jožefa; med svétce se pa prište blaženi Picolomi, iz reda Marijinih slugov (servita).

Dar sv. oče. Sveti oča so najmlajšemi deteti našega apoštolskoga kralja, Karol Ludovik nadvojvodi zlato svetinjico podarili na zlatoj verižici. (Srdec.)

Remarke z Francozkoga. Z Francozkoga je dvestojezér žen romalo v Rim pred sv. očo, koga so prosile za blagoslov i molitev, naj njihovo vojno trpljenje darüjejo Bogi. Obečale so pa sv. oči, ka do svojo deco v pobožnosti odgojavale, njim vernost do svete stolice v srce cepile i prinesle so tüdi lepo knigo i celo oltarno pripravo za dar sv. oči. (Srdec.)

Nekaj vgonimo. Vnogi spitavajo, kaj je za zroka, ka židovje tak veliko oblast majo po sveti. Nekaki mislijo, da njihovi penezi, pa ne je tak. Če bi židovski penezi samo v bankah, kasah ležali, nikaj bi nam ne škodili. Nego v tom nam škodijo, ka so ti penezi notri v novinah. Najveksi del novin na sveti majo židovje v rokah; küpili so tiskarne, plačüjejo pisatele v njihovih rokih so fabrike, štera papir, farbo i druge za stamp potrebne reči delajo. Zato pa ma židovska novina papir i zato lahko pišejo teliko proti krščanskoj veri. Majo vse v rokah, Kristuša pa meti neščejo. Neki rečki židov po imeni Stiebel, je pétmilijon rublov podpore dao, zdaj naj se židovske knige širijo, se židovski dnevnik nastavi, v Jeruzalemi so pa odprli židovsko višjo šolo v nazočnosti Alenby-ja, angležkoga generala. Vдите, tak se širi oblast židovov z en kraj. Z drugi kraj pa tak — i to je najbole žalostno — ka se krščanske novine, štere bi mele antikristušovoga düha židovskih novin zatreti, ne podpirajo, kaj več židovske, brezverne novine najbole krščeniki podpirajo, kda je naračaja, četejo, širijo. — Če bi ve, dobre düše, znale, kak grde, mrske reči se pišejo proti ljubljenomi Jezusi v brez-

verskih časopisah, ne samo, ka bi se razjokale, nego sprevidle bi, ka je dnesden nieden dar ne preveliki za dober tiska, ka je branitev samoga Jezusa, je predga, je pravo apoštolstvo.

Vsaki lagev — od 200 litrov — je pod zapor vzeti. Novi lagev z hrastovih dog po 100 litrah košta 175 k, z bukovihi dog 115 k, od ednoga leta starejši hrastov lagev 115 k, bukovi 55 k.

Italijanski letalci in avstrijski papirnati denar. Hrvatski listi poročajo: Častniki, ki so prišli na dopust, pripovedujejo, da so italijanski letalci pred par dnevi ponovno obiskali in jih bombardirali toda ne z bombami, ampak s papirnatim denarjem. Avstrijska uprava je namreč izdala za vojake na italijanskem bojišču papirnati denar v lirah, katerim priznava naša državna banka vrednost in ceno. To so sterili zaradi tega, da ne pride naš denar v italijanske roke. Italijanom se je končno nekako prosrečilo dobiti naše lire, jih natisnili dva milijona kosov, katere so nam poslali iz letalskih strojev, da škodijo avstrijski-ogrski banki.

Vrednost zlata in srebra. Cene zlatu in srebru v takozvanem kavarniškem prometu so zadnje dni eksorbitantno poskočile. Dne 26. avgusta se je na Dunaju prodajal kilogram zlata za 19.600 K, drugi dan že za 20.700 K. Srebro je stalo 570 K za kilogram. Naravnost neverjetne so cene platinu, ki stane kg že 50.000 K,

Brezaneksij in kontribucij. Na podlagi brest-litovskih mirovnihi določil bo morala plačati Rusija Nemčiji šest milijard odškodnine. Ukrajina in Finska bosta od teh šest prevzeli brškone eno milijardo.

Graško delavstvo je mečo 2. sept. shod, na šterom je sprejeta bila naslednje resolucija: Delavstvo zahteva najhitrejši konec vojske, mir na podlagi sporazuma i samoodločevanja narodov. Nadaljavanje bojne le poostri pomanjkanje.

Razno. Avstriji (Karolinental) je eden tržec srebrne krone po falati za 20 kron odavo. Naišli so pri njem 363 kron. V kraj so njemi vzeli. Na Českom (Černovitz) je odo eden kmet svinjo za 8000 kron. Edna kila je prišla na 62 kr! — Na Vogrskom — Makó je telko lüka zraslo, da njemi ne morejo mesta dati. — Budimpest ska policaja je zdravnika Dr. Fr. Kuharika vlovila. Kak zdravnik vu špitali rudečega križa je pisma (legitimacije) davo za velko plačilo odskočenim vojakom, da so, prej, betežniki spitala. Te dnih so v Sombateli vpamet vzeli, da vu ednom

vojaškom špitali je dosta blaga, brisač i t. d. vkradjeno.

Arzenik je močem čemer. V ništernom kraji, kak n. pr. na Štajerskom ga radi vživajo. Pravijo, da človek od njega zdravo vögleda, pri deli ležešo sapo dobi. Konj od njega dobi okroglo formo, gladko i leščečo kožo. Se razmi, da se arzenik ne preporeča.

Ništerna krava vse liže, posebno steno. Ne šče jesti, hitvana grata. Kriva je krma, štera ne ma vu sebi vapna. Takšoj kravi moremo davati vsaki mao 25 gramov krmno vapno (Futterklak) ali pa pred malom pol vöre edno žlico soli vu vodi.

Detelca, či je ešče ne ocvela, či je mokra, mrzla ali povehanjena, je na dobra za konje. Koliko dobijo, ešče zginajo. Detelca dosta vode ma vu sebi, to ne lübi konji; hitro preküha pa ešče drugo krmno, na pr. oves brezi prekühanja vöpoplavi. Detelco trbe mešati z senom.

Za semen najžmetnejše zrnje trbe odebrati. Žmeča ne visi vsikdar od toga, kak je veliko zrnje. Kda samo na silo čelijo, vöspadne najvejšo zrnje. Ci mo od leta do leta vsikdar takšo semen sejali, de nam silje črčalo. Žmetno semen prinese močao setvo, ne skodi njemi tak mraz, močno korenje ma, bolje se gori jemle.

Vdobljeno je od vojaka St. Bežan 2 k, Faflek F.6 k. Na Novine Kühar Alojz Nedela 11 k.

Dari. Leta 1917. i 1918. do 1 Septembra so sledeči dari mi dani do rok: I. na samostan i cerkev sv. Družine 1 1917.—2127 K. 70 f., — 1. 1918. — 1057 K. 51 fil. II. a) na misijonsko fundacijo vogrskih Slovincov 570 k. 96 fil. b) na Družbo sv. Petra Klaverja 60 k. (Te znesek je aug. 20. odposlan družbi.) III. na dobro štenje, goriskanje vojakov 1. 1917. 486 k. 26 fil., — 1. 1918. 90 k. 74 fil. Darovniki so eti:

I. na samostan i cerkev sv. Družine. Zver Kata i Črenovec 1 k., Sömen Martini i žena z M. Polane 1 k., Gerič Bara z Törnisha 2 k, Horvát Ivan z Ziškov 20 k, Tretji réd Sv. Franciska 30 k, Čahuk Sándora žena z Martjanec 4 k, Kozár Jurij z Martinja 3 k, Raj Jožef z G. Bistrice 2 k, Volf Jánoš z Polane 50 k, Tkálec Maria z Črenovec 8 k, Ritos Peter i Črenovec 100 k, Rous Jožef i Ivánce 10 k, Klekl Jóžef z Črenovec 50 k, Puis Maria z Neurčaka 20 k, N. N. z Martjánec 20 k, Závec Verona z Sr. Bistrice 3 k, Rehu Ivan z Sr. Bistrice 3 k, Horvát Ferenc z D. Bistrice 2 k, Mathias Edsüdt, Karlovas paziteo Rusov 20 k, Kostric Jožef z Ziškov 10 k, Forján Ana z Melinec 5 k, Kostric Ana z D. Bistrice 2 k, Zížok Martini z Krájne 10 k, Starjaš Jožef i Trnja 20 k, Ftíčar Stefana z Kotize 10 k, N. N. z Törnisha 20, N. N. z V. Polane 6 k, Lebar Jožef z Sr. Bist. 4 k, Markoja Martini z Črenovec 40 k, Mesarič Jožef z Ižakovec 10 k, Meolic Ana z Satahovec 6 k. Komin Ana z Satahovec 4 k. (Dale.)

Pöšta. Str. Pišeš mi, da „Štrigoski farmani si radi muzike delajo.“ Žalostno delo. „Na bojno pole bi dali, — Kaj ste muzikaši davali, — Dragi Bog bi poslühnil vas — In pomagat vsaki čas.“